

VUK U FONDU NAUČNE BIBLIOTEKE
U ZADRU

194153
Misc.B 12531 D

ID 120207010

KATALOG

**VUK U FONDU
NAUČNE BIBLIOTEKE U ZADRU**

**KATALOG IZLAZI U POVODU
200. GODIŠNICE ROĐENJA VUKA
STEFANOVIĆA KARADŽIĆA**

**ZADAR
NAUČNA BIBLIOTEKA
1987.**

**KNJIŽNO BLAGO
NAUČNE BIBLIOTEKE U ZADRU
KATALOG 5**

IZDAVAČ: NAUČNA BIBLIOTEKA ZADAR

ZA IZDAVAČA: NIKOLA LUKAČEVIĆ

KATALOG PRIREDILI: PAVAO ČALIĆ

REVISOR: NIKOLA LUKAČEVIĆ

REDAKCIJA: MILENKO PEKIĆ

ANTICA VOJVODIĆ

LIKOVNO I GRAFIČKO UREĐENJE

KATALOGA I FOTOGRAFIJE: ANTUN TRAVIRKA

NAKLADA: 300 PRIMJERAKA

TISAK: NARODNI LIST, ZADAR, 1987.

IZDavanje kataloga omogućila
je samoupravna interešna za-
jednica kulture općine zadar

Nalazimo se u godini u kojoj se navršavaju dva stoljeća od rođenja Vuka Stefanovića Karadžića. Jubilej je povod da je u našoj zemlji i u svijetu u toku godine održano, i još se uvijek održava, niz manifestacija vezanih uz rad i djelo ovog velikog južnoslavenskog reformatora.

Sve ono što je Vuk dao kao sakupljač narodnog blaga, kao lingvist i etnograf, kao historičar, reformator književnog jezika i prevodilac zasluguje našu pažnju i poštovanje, pogotovo kad se ima u vidu vrijeme u kojem je djelovao, uvjeti u kojima je stvarao i otpori na koje je nailazio.

Sin seljaka, po socijalnom porijeklu, Vuk je izrastao u snažnu kulturnu ličnost. U svom izvanredno plodnom stvaralačkom životu sve je podredio borbi za narodni jezik i demokratski duh u našem književnom i kulturnom životu. Svoj stvaralački genij stavio je u službu narodu i usmjerio ga u jednom pravcu: na upoznavanje narodnog života u cjelini, a u sklopu toga i prvenstveno na upoznavanje postopeće stvarnosti i života čovjekova u njoj. Vuka je zanimalo sve ono iz prošlosti što je utjecalo na svremenost i uvjetovalo budućnost.

Svojim životom i djelom obavezao je naraštaje da ne ponavljam pogreške predaka i da u interesu budućnosti rade i postupaju u duhu njegovog načela: »Makar kako mi dobro i pametno radili, opet će nešto ostati za potomstvo; ali zašto da ostavljamo za potomstvo ono što mi možemo i što smo dužni učiniti«.

Vuk Stefanović Karadžić stvarao je u izvanredno teškim uvjetima i uz žestoke otpore, ali sa snažnom energijom i ustrajnošću. U početku svoje reformatorske i preporoditeljske borbe nije imao moćnih zaštitnika, potrebnog autoriteta i titula. Stajao je usamljen i skoro izoliran, napadan s raznih strana i od raznih konzervativnih krugova. Ali, i pod tim teškim uvjetima Vuk je ustrajao u borbi jer je duboko vjerovao u pobjedu. I uspjelo mu je još za života vidjeti gotovo u potpunosti pobjedu svojih ideja.

Vuk Karadžić je sakupio ogromno narodno blago i sačuvao ga od zaborava. Našu narodnu kulturu je afirmirao i u inozemstvu. Zahvaljujući njemu, naša narodna poezija postala je ne samo poznata nego i veoma cijenjena i prevodena na strane jezike.

Pored protivnika Vuk je imao i svoje pristalice — svoje sljedbenike. Bilo ih je i u Dalmaciji — i jednih i drugih. Djelovali su i u Zadru i na zadarskom području. U Zadru su se oglasile snage protiv Vukove reforme jezika, ali u ovom istom gradu djelovale su i nove progresivne društvene snage koje su kretale putem kojeg je mukom, ali uspješno krčio Vuk.

Već dvadesetih godina prošloga stoljeća Vukovo ime bilo je poznato i cijenjeno u Dalmaciji u kojoj djeluju sakupljači preplate na njegova djela. Poznato je da je Vuk bio iznenaden odazivom preplatnika iz Dalmacije, pa tako i sa zadarskog područja. Sakupljavajući narodno blago u nekoliko navrata boravio je u Zadru i na zadarskom području. I ovdje je imao svoje prijatelje i obožavaoce s kojima je kontaktirao sve do smrti. Na stranicama zadarske periodike objavljivani su Vukovi radovi i oglasi za kupnju njegovih knjiga.

Spomenimo i to da je u Zadru 1885. godine izlazio i književni list »VUK« (»list za književnost i umjetnost«). Osnivači su mu dali to ime u slavu i čast Vuka Stefanovića Karadžića ističući: »Ime Vukovo, koje sadrži donekle i naš program, služiće nam prosto kao izgled i kažiput u izučavanju i gajenju onog divnog jezika, što je on, svojim džinovskim radom, obnovio i u književnost uveo«.

— o —

U sklopu svoje izložbene i izdavačke djelatnosti Naučna biblioteka nastavlja prezentirati javnosti svoju bogatu i vrijednu građu, ovoga puta djela Vuka Karadžića koja se nalaze u njenom fondu. Izložbom i katalogom »Vuk u fondu Naučne biblioteke u Zadru« Biblioteka se uključuje i daje svoj skromni doprinos obilježavanju 200. godišnjice rođenja Vuka Stefanovića Karadžića.

Našu zahvalnost upućujemo Samoupravnoj interesnoj zajednici kulture općine Zadar koja je financijskim sredstvima omogućila organiziranje izložbe i izdavanje ovog kataloga.

I prije prvog Vukovog dolaska do obala našeg Jadrana, znalo se u Dalmaciji za ime budućeg velikog južnoslavenskog prosvjetitelja. Šibenčani su bili prvi koji su se upoznali s Vukovim djelom, a to znači i imenom. Više njih bili su preplatnici na njegovu »Narodnu srbsku pjesmaricu« iz 1815. godine. Dvije godine poslije iz Šibenika će krenuti široka akcija prikupljanja preplatnika na grandiozno Vukovo leksikografsko djelo: »Srpski rječnik«. Vodi je vladika Venedikt Kraljević. Njegovom zaslugom preko sto Dalmatinaca dobili su »Rječnik« iz 1818. godine. Čitali su ga na najširem području Dalmacije; u priobalju i zagorskem dijelu. Jedan je primjerak prispiо i u Zadar. Njime se ponosio trgovac ovog grada »gospodin Mijailo Teodorović — rodom iz Sarajeva«.

Ime Vuk Stefanović Karadžić postajalo je sve poznatije u Dalmaciji. S pojavom narednih Vukovih djela ono je bilo još znamenitije. Od 1826. godine, kada izlazi Vukov zabavnik »Danica«, ime velikog reformatora upamtiti će još mnogi ljudi, počesto i oni koji nisu dobro poznavali svoga materinjeg jezika. Brojni su ga zasigurno učili čitajući Vukove knjige. Tako je rastao i broj Karadžićevih sljedbenika i štovalaca, kako u Dalmaciji, tako i u Zadru. Postojano se i nadalje pretplaćuju na Vukove knjige, i time, jednim dijelom, omogućuju nesmetan rad jednog među najvećim našim kulturnim poslanicima i narodnim prosvjetiteljima. Slijedeći put i ovog revolucionara obezbjeđivali su i svoj opstanak i bolje sutra svojim potomcima na obali gdje se tokom čitavog 19. st. vodila žilava borba protiv historijskog anakronizma — talijanstva. Tu su se Vukove knjige dočekivale kao melem na duše slavenskih stanovnika. Vjekovima otrgnuta od svog slavenskog zaleda, Dalmacija u prvoj polovini 19. st. kao da je zaboravila na svoj slavenski korijen. Devetnaesto je stoljeće zato i bilo prekretnicom u njenom životu koje će je i odvesti ka konačnoj pobedi hrvatske i srpske misli u Dalmaciji. Slijedila je iscrpljujući borba, ali i pobjedonosan raskid s dotadašnjom praksom po kojoj se priznavalo slavensko porijeklo ogromne većine njenih sinova, ali istovremeno isticalo i talijanstvo njihove kulture. Slavus nascitur, Italus fit — talijanaški poklič — carevao je sve do pred kraj 19. st. u velikom dijelu Dalmacije, a naročito u njenim priobalnim i otočnim naseljima. Zadar je bio najjača talijanaška utvrda koju će srušiti tek partizanske jedinice NOV Jugoslavije 31. X

1944. godine. U takvom gnijezdu nepriznavanja prava na znatniji kulturni identitet većine njenih žitelja ne čudi da i prvi bibliotekar »Paravije« Vincenzo Duplancich 1861. g. ističe potrebu »da se naša narodnost u Dalmaciji žrtvuje talijanskoj izobraženosti: talijanstvu«. Vatreni slavenofil Jovan Sundeći odmah ustaje protiv ovakvog ahistorijskog stava i javno mu poručuje: »Vi nepoznajete našeg jezika; ne čitate naših knjigah; vi po narodu našem niste putovali; niste ga proučili; vama nikad nije stalo da se upoznate s hodom duševnog razvitka naroda našeg«. Odnarođeni Duplancich nije se mnogo obazirao na ovakve prigovore. Talijanaštvo je bilo njegovo uvjerenje i zato mu je širom otvarao vrata Gradske lože, tj. općinske biblioteke »Paravia«, čiji je bio najodgovorniji službenik do 1862. g. Ovaj prvi čovjek knjižnice ipak nije mogao posve protjerati knjige na našem jeziku, pa tako ni Vukove, koje su i te kako pristizale na istočnu obalu Jadrana. Naime, već 2. I 1858. g. u službene knjige biblioteke on upisuje Vukov »Rječnik« iz 1818. g. Darovao ga je naobraženi katolički teolog Skradinjanin dr Silvestro cavagliere de Guina. Slijedeće godine — 1859. — (15. VII) upisane su tri Vukove narodne pjesmarice, tzv. knjiga I, II i IV, koje su štampane 1823, 1824. i 1833. g. Zanimljive su i zbog slijedećeg: knjižnici ih je poklonio Andreas Alschinger 1858. g, a ranije su bile vlasništvo Vuka Vrčevića. Za sada ostaje nepoznato na koji su način ove knjige, »Iz knjižnice Vuka Stef. Vrčevića« (kako je ciriličom otisnuto na vinjetama) i s ciriličkim potpisom vlasnika na svakoj od njih, dospjele do ruku profesora historije i klasične filologije na zadarskoj gimnaziji. Moguće ih je sam Vrčević darovao profesoru svoga sina Stefana. Ne smije se zanemariti ni pretpostavka da ih je ovaj Vukov sljedbenik i pomagač bio prisiljen prodati. I pored toga što je 1855. g. dobio namještenje u Dalmatinskom namjesništvu posredstvom i Karadžićevih veza (u prvom redu dalmatinskog guvernera Lazara Mamule i njegovog adutanta Adolfa Mayera). Vukov naj vrijedniji i najznačajniji pomagač nije sve do kraja svoje zadarske etape (1861) mogao sastavljati kraj s krajem. Finansijski problemi nestali su tek kada je prešao u habzburšku diplomatisku službu, opet zahvaljujući Vukovom zauzimanju.

Nekako u vrijeme Vrčevićevog odlaska iz Zadra dolazi i do promjena osoblja mlade zadarske općinske biblioteke; Duplancich bježi na Ape-

ninski poluotok a stručne poslove preuzimaju ljudi koji nisu našli za shodno da za potrebe javne knjižnice nabave još koju Vukovu knjigu. Biblioteka nije obogatila svoj fond niiza pet njegovih navraćanja u Zadar od 1861. do 1863. g. Karadžićev prijevod »Svetog pisma« (izdanje iz 1889. g.) u inventarske knjige knjižnice bit će upisan tek 1915. g. kada ju je izvjesni Vladimir Vuleta darovao ovoj zadarskoj biblioteci. Ovakva aslavenska politika upravljača »Paravije« nije bila prepreka Vukovim dolascima u grad. Tu su ga dočekivali mnogi znanci, ali i iskreni prijatelji: arhimandrit Simeon Trkulja, budući akademik Ivan Brčić, kasniji bokokotorski vladika Gerasim Petranović, crnogorski izbjeglica i vrstan Vukov pjevač Savo Matov Martinović, a kratko vrijeme i Vuk Vrčević. S njima je Vuk bio u stalnoj prepisci — nestrpljivo je očekivao vijesti iz Zadra i s posebnom brigom uzvraćao pismima iz carskog Beča, o čijim se sudbinama vrlo malo zna. Uopće, Vuk je volio pisati pisma i još ih brižljivo čuvati. To svakodnevno pisanje bilo je i dio Vukovog ubičajenog posla, a ujedno i draga obaveza. Održavao je veze s preko 1000 korespondenata s najšireg jugoslavenskog područja, a i s mnogim ljudima Evrope. Samo u Dalmaciji bio je u prepisci sa 67 ljudi, koji su mu poslali 465 pisama. Među njima nalaze se i pisma koja su mu iz Zadra upućivali njegovi brojni poznanci: Gerasim Zelić, Dimitrije Perazić, Matija Đurić, Spiridon Aleksijević, Andrija Stazić, Frane Cvitković, Petar Preradović, Božidar Petranović, Jerotej Kovačević, Jakov Čudina, Stefan Knežević, Nikola Vujinović, Đuro Pulić, Isaija Oluić, Fridrik Orešković, braća Battara, Stefan Martinnović, lajtnant Gablenc i Jerotej Mutibarić. Ali ovo nisu bili jedini stanovnici grada na poluotoku s kojima je Vuk bio u kontaktu. Bilo je i onih koji su mu u pismima svojih prijatelja dopisivali kratke poruke (dalmatinski guverner Wenzel Vetter von Lilienberg), slali razne pakete (Atanasijs Čurlić) i poklone (Ivan Danilo, Andreas Alschinger i Jovan Sundečić). Nekima je Vuk pisao tople preporuke (Luka Botić), pa čak i otvorena pisma (Ante Kuzmanić).

Ovaj popis, sigurno nepotpun, govori da je Karadžić bio majstor u uspostavljanju veza s ljudima najrazličitijeg društvenog statusa: crkvenim velikodostojnicima obiju crkava, vojnim licima, tiskarima, novinarima, pjesnicima, prosvjetnim radnicima, nadobudnim revolucionarima —

sve do predstavnika upravne i političke vlasti u Kraljevini Dalmaciji. Zato je, ne jednom, i u Zadru »radostno pričekan, počastvovan i gostćen bivao«. Ova pažnja pokazala je kako se »zasluge gospodina Vuka o jeziku našem i knjižestvu i u Dalmaciji dostoјno uvažavaju«. A nju je pohodio čak devet puta u rasponu od 1834. do 1863. g. i pri tom svaki put žarko radio da »duh, jezik i običaje naroda našeg ispita i opiše«. Karadžić nije samo 1838. g. »skupio premnogo grde za slovar, gramatiku i opisanie običaja naroda našeg« po Dalmaciji. Njegovi su notesi, izgleda, za svakog dolaska do obala našeg dijela Jadranskog mora bili krcati bogatstvima za kojima je tako postojano tragaо. Dalmacija mu je zato i omilila, a Zadar naročito. U njemu je za sigurnih deset navraćanja proveo oko četrdeset dana. Imao je, dakle, dovoljno vremena da popriča s ljudima s kojima je razmjenjivao pisma. Upoznao je ne samo njih, već i mnoge s kojima nije održavao pismene veze, kao i prilike u kojima su živjeli Zadrani. Na žalost, o svim tim brojnim posjetama ni do danas nije otkrivena sva dokumentacija iz koje bi mogli doznati šta je to zadržavalo radoznanalog Vuka u gradu gdje se i tada proizvodio najbolji maraskino, kojeg je on zavolio dok je o Zadru, kao mladić, slušao zadivljujuće priče. Kada se za dolazaka u grad na poluotoku osvjedočio koliko u njemu izlazi časopisa i novina, postao je još veći njegov poštovalec. Neke zadarske časopise Vuk dobija od prve godine izlaska (»Srpsko-dalmatinski magazin«) dok »Zoru dalmatinsku« nabavlja preko svog prijatelja Vladislavljevića iz Trsta. Bilo je slučajeva da su mu i sami urednici direktno u Beč slali primjerke novina koje su uređivali. U pojedinim novinama i časopisima odštampane su skoro čitave knjige Vukovih članaka i grade, u »Glasniku dalmatinskom« izgleda najviše. Preštampavalo se i u brojevima kratko-trajnog »Pravdonoše« i Sundečićeve »Zvezde«. Svojim napisima Vuka su morali privući i Nodilov »Il Nazionale« s Danilovim dodatkom »Prilog uz Narodni list«, ali i čisto talijanske novine »La Voce Dalmatica«, zahvaljujući najviše Kuzmanićevim tekstovima u kojima se spominjalo i Vukovo ime. Zaista, na stranicama većeg broja zadarske periodike moglo se pročitati obilje izvrsnih critica i opširnijih napisa u kojima se značački pisalo o Vuku. Tada je bila uvelike uvriježena praksa pretiskivanja iz već objavljenih knjiga. To će se desiti i s Karadžićevim djelima.

Jedan broj pretisaka potpisana je Vukovim imenom, što uvijek nije bilo ni potrebno jer je najširi krug čitalaca širom naše jadranske pokrajine dobro znao da su to odломci iz knjiga čovjeka čije su djelo dobro poznavali, pamtili i voljeli. Oni koji nisu posjedovali vlastiti primjerak Vukovog zbornika mogli su otici do brojnih školskih i neznačnog broja javnih biblioteka, pa i »Paravije«, koje su na svojim policama i vitrinama čuvale po koju Karadžićevu knjigu. U nekim od ovih dalmatinskih ustanova radili su ljudi koji se nisu ustručavali pisati direktno i samom Vuku. Tako je i »Juraj Pullich, upravitelj Gymnasia« 6. prosinca 1859. g. iz Zadra pisao Vuku: »Preporučujem Vam da neuzkratite našu domorodnu Knjižnicu Vašim domoljubljem poduprijeti«. S pravom se učeni Pulić nadao pomoći i od ovog »neumornog istražitelja domornih stvarnih i revnom promicatelju naške književnosti«. Zato mu i poklanja »Popis, s prvim dodatkom, knjigah domaćih spisatelja ili domaćeg sadržaja, koje se u knjižnici našeg Gimnazija nahode«, iz »Popisa« se vidi da je Gimnazija posjedovala sedam Vukovih djela. Krajem škol. godine 1859/60. Danilo i Bolić objavljaju novi »Popis knjigah« iz kojeg je vidljivo da je knjižnica vodeće dalmatinske gimnazije bila obogaćena s deset novih Karadžićevih djela. Pristigle su kompletne »Danice«, tri knjige bečkog izdanja »Pjesama«, te »Save Teklige pismo« i »Praviteljstvujući sovjet«. Kako ova knjižnica nije preživjela zadnja ratna razaranja nismo u stanju da provjerimo da li je sve ove prinove Vuk i poklonio. Ratni vihor je pomeo i »Društvenu knjižnicu« Matice dalmatinske u kojoj se čuvalo deset primjeraka Vukovih knjiga.

Neke primjerke Karadžićevih izdanja, sva iz njegove smrti, posjedovala je biblioteka Dalmatinskog Namjesništva, koju je naslijedila knjižnica današnjeg Historijskog arhiva u Zadru. Posthumna izdanja Vukovih djela 1903. g. imala je i »Kotarska učiteljska knjižnica«, a dobar broj naslova, pa i prvotisaka (ukupno 37 knjiga) bilo je dostupno zadarskim pravoslavnim bogoslovima. Znatan dio knjiga iz njihove knjižnice dospio je u ruke Vladimira Papafave. Kada je 1927. g. svoju biblioteku poklonio tadašnjoj knjižnici »Paravia« knjige su postale vlasništvo današnje Biblioteke. Ono što nisu hteli učiniti toliki upravitelji »Paravije« — da kompletiraju Vukova izdanja — dospjelo je u rezerve knjižnice zahvaljujući bogatom legatu. Sačuvalo se više primjeraka Vuko-

vih naslova (dvadeset) među kojima dva idu u red izuzetnih rijetkosti. Jedna je »Ogledi svetog pisma na srpskom jeziku« (sign. 27026-Misc.D: 3214) s dvije naslovne strane; jedna je otisnuta u »Lipisci« 1824. a druga iste godine u »Vidobonae«-u. Prema istraživanjima danas najboljeg znalca Vukovog života i djela — Goluba Dobršinovića, ovaj zadarski primjerak je jedini za kojeg se zna. Drugi raritet je jedan od primjeraka »Kovčića« (sign. 27476-96-6). Na osmoj stranici knjige ispravljena je štamparska pogreška »Ilirci, tol I«; Vuk je dopisao: »ili Ilirci, to«. Zahvaljujući suhom žigu, koji se očuvao na str. /III/, na kome su cirilicom utisnuta slova: »Stefan Knežević, episkop« i izrezanom elipsastom pečatu biblioteke Pravoslavne bogoslovije, sigurni smo da je pripadala dalmatinskom vladici Kneževiću. To potvrđuju i dimenzije ovog primjerka (22,6 X 18,9), koji je veći od svih do sada poznatih. Njega je 19. VII 1853. g. iz Badena novoustoličenom episkopu Kneževiću poslao Vuk. U popratnom pismu napisao mu je: »Kovčića ne dадох Вам с Рјечником и с приповјеткама, јер га не могах наћи, него Вам ево сад ћаљем један од она неколика, што сам дао штапати за себе на већој писацој хартији (да би се на страни могло што додати или поправити); молим Вас да би сте и њега примили за знак мојега свагдашnjега поштovanja к Вама«.

Rekosmo, pečat Bogoslovije je izrezan na gornjoj knjizi. To nije jedini slučaj nasilja na mnogim primjerima knjiga koje je Pappafava poklonio biblioteci »Paravia«. Vidljivi su znakovi uništavanja oznaka i zapisa koji su kazivali o nekadašnjim vlasnicima. Primjerak »Kovčića« preživio je »popravljanja«, ali je zato ostao bez litografije »Rišnjanina«. Tajna će ostati zašto je to učinjeno i kada. Znajući za Vukov običaj ispisivanja posveta teško se oteti dojmu i ne povjerovati da je na ovoj istrgnutoj stranici bila i posveta koju je Vuk napisao.

Posebnim vrijednostima moramo proglašiti i sve primjerke knjiga iz današnjeg fundusa Naučne biblioteke na kojima su sačuvani ekslibrisi Vukovih korespondenata iz Dalmacije: Georgija Nikolajevića, Spiridona Aleksijevića, Stefana Kneževića i Vuka Vrčevića. Uz ove možemo pribrojiti i knjigu s potpisom Atanasija Čurlića, koji se poznavao s Karadžićem, iako još nije otkriven dokument koji bi potvrdio utemeljenu pretpostavku da su izmijenili i po koju misao.

Ništa manju znamenitost ne predstavljaju ni primjeri iz svojevrsne ostavine Ivana Brčića, koja je 1947. g. pronađena na otoku Ugljanu.

Interesantan je i primjerak Vukovog zabavnika »Danica« za godinu 1828. s ex librisom »Velimir Gaj, 1873«, koju je Biblioteka dobila zamjenjujući svoje duplike s viškovima Nacionalne i sveučilišne biblioteke iz Zagreba. Kako Ljudevitov sin Velimir nije bio rođen 1828. godine, posve je uvjerljiva slutnja da je ovo godište »Danice« pripadalo vođi ilirskog pokreta, koju je poslije naslijedio njegov sin.

Ostali primjeri knjiga uvrštenih u katalog izložbe dospjele su u Biblioteku tekiza konačnog pripojenja Zadra Jugoslaviji. Neke je poklonio NOO Zadra, poslijeratna Gimnazija i Gradska knjižnica, nekoliko je knjiga kupljeno, a jednu je darovao prof. Josip Soldo.

Sve ove knjige predstavljaju spomenike stoljetnim promjenjivim nastojanjima da se na jednom mjestu skupi što veći broj Vukovih djela u gradu kojeg je on tako volio. Da su ga Zadrani poštovali dokazali su kada su se okupili u velikom broju da odaju poštu ovom velikanu jugoslavenske kulture. I kada Vuka nije bilo na životu, njezini poštovaoci nisu prestali s ispisivanjem ovećeg broja napisa u kojima se veličalo djelo umnog reformatora i objavili ih na stranicama zadarške periodike: »Narodnog koledara«, Matice dalmatinske, Ljubišinog »Zemljaka«, Carevog »Vuka«, Šimićeve »Iskre« i Bjelanovićevog »Srpskog glasa«. O Vuku će se pisati i na stranicama splitskog godišnjaka »Annuario dalmatico« i dubrovačkog »Slovinka«, te npr. novosadske »Danice« — koji također postoji u fondu Biblioteke. Da smo samo popisali sve brojeve i naslove u kojima se spominje Vuk, a koji se čuvaju u Načnoj biblioteci, bilo bi dostojno velikog Vukovog jubileja, kako zbog mnoštva vrlo zanimljivih dopisa, ali i zbog činjenice da većina ovih tekstova nisu uopće poznati. Kada se već nismo uhvatili ovako velikog posla, nastojali smo učiniti drugo — u fondu Biblioteke »otkriti« sve knjige koje je Karadžić tiskao za života, njegova supruga Ana ili drugi izdavači do 1900. g. Dio plana je bio da se popisu i knjige u kojima su objavljeni odlomci iz Vukovih zbirki na našim i stranim jezicima sve do početka 20. stoljeća. I pored svojskog rada nije rečeno da već sutra neće iskrasnuti još koji primjerak, moguće i značajan.

Ako se nije sistematski pregledala sva periodika Naučne biblioteke, fond rukopisa i kolekcija fotografija nisu se smjeli zaobići. Iznenadenja nisu izostala. U Biblioteci se čuvaju »Spisi iz ostavštine«, dugogodišnjeg Vukovog prijatelja i pomagača, Ivana Berića. U svojevrsnom dnevniku pod naslovom »Vsесlavojanska«, u koji je Zadranin zapisivao svoja zapažanja od 1845. do 1853. g. na str. 106. vukovicom je, uz neznatna latinska slova, zapisao: »Vuk Stef. Karadžić bi obdaren od cara Austrijskog Ferdinanda I krasnim prstenom komu cina bila od 1.200 f/orinti/srebra to radi svojih djelah koja je cara darovao. Za to su Bečki Slavjani učinili mu u Leopolstadt, kod goldenen Lamm veliki obid na kome bio je Vuk pozvan. Bio je tu Šafarik, Palacki (koji onih danah bavili su se u Beču), još Štrosmayer, Brlić, Nužan, Pavišić, Mrkica, u sve oko 50 osobah. Svaki je platio po 2.f. srebra, što sam i ja činio, ali budući da sam se onih danah pripravio za mladu misu čineći ekserciciju nisam mogao ići. Bila je još tu ljepa bila knjiga na kojoj pisali su svoja imena svi oni koji su za trpezom sjedili. Moje ime je Brlić napisao. Ova knjiga bila je dan drugi Vuku poklonjena. Pjesmu su utištili za ovu priliku. To je bilo dana /ostavljen je prazan prostor/ god. 1848.« Berić spominje »bilu« knjigu, a ona je sigurno bila crvene boje. Takva se naime i danas čuva u Arhivu Srpske akademije nauka i umetnosti u Beogradu među građom bogate Vukove zaostavštine. U njoj čitamo da su se 24. sečnja 1848. okupila »gospoda koja dadoše veliku čast gospodinu VUKU STEFANOVIĆU KARADŽIĆU prigodom dragocijenoga dara, koga dobi 11. sečnja od svjetlog česara austrijskog za svoje zasluge za književnost narodnu«.

Berićeva zadaća krije još dvije vijesti koje je zapisao dok se nalazio u Beču na studiju, a tiču se Vuka. Prva nosi datum 12. lipnja 1847. i govori o održanom »selu (besedi) u čast Polackog«. Među prisutnim uzvanicima bio je i »Vuk Stef., c. k. profesori /.../ preko 100 osobah«. Kao i na svakom posijelu, tako se i na ovom pjevalo i držalo zdravice, a onda je slavljenika »Vuk pozdravio u ime svih južnih Slavjanah«.

Drugi zapis posve kazuje o Vuku: »Iz Beča 17. svibnja 847. Vuk Stefanović Kar. postao je 17. ožujka o.g. začastnim članom ruskog Harkovskoga sveučilišta. Ovih dana dobio je na to diplom prekrasno naštampan na beloj svili«.

Postojala je nada da bi se štogod zanimljivog o Vuku moglo pronaći u rukopisu Ante Kuzmanića »Spomenici iz moga dnevnika« ili među arhivalijama koja su nazvana »Atti segreti dell' I. R. Polizia austriaca«, ali u krajnje zanimljivim dokumentima Vukovo se ime ne spominje. Ne navodi se ni u svojevrsnoj antologiji pjesama, priča, poslovica i prijevoda koje je iz više različitih predložaka ispisao Nikola Marin iz Skradina. Nepobitno je da je više narodnih pjesama prepisao iz Vukovih zbornika uz neznatne promjene (pa i ortografske) i omanje umetanje ikavizama. Ovaj je rukopis, ujedno, i lijep primjer dalmatinske dosjetljivosti da se ušpara koja forinta za kupovinu skupih knjiga, a da se pri tom ne liše zadovoljstva čitanja narodnih umotovrevina.

I fototeka Naučne biblioteke krije popriličan broj neočekivanosti kada je Vuk u pitanju. Zahvaljujući tom bogatstvu znamo kako je izgledao Ljudevit Cezar Pavišić, koji je Vuku u Beču 17. veljače 1848. g. ispisao posvetu na jednoj od svojih knjiga, a kome je, moguće još 1845. poljubio ruku u ime Stjepana Ivicčevića. Ni jedna Vukova fotografija, i pored toga što je jedna ukrašavala Društvenu dvoranu Matice dalmatinske, nije se sačuvala u Zadru, ali se zato čuva 6 fotosa Nikole Tommasea i jedna biskupa Josipa Jurja Strossmayera, ljudi koji su bili veliki poštovaoci Karadžićeva djela, a ujedno i njegovi korespondenti i prenumeranti. Pretplatnik na Vukove knjige 1849. g. bio je i budući zadarski nadbiskup Pietro Moupas, čije su se fotografije također sačuvale, kao i Čudine i Lilienberga, za koje znamo da su bili u vezi s Vukom. Dodajmo samo da ga je dalmatinski namjesnik jednom pozvao na ručak, a da je prof. Ćudina bio pretplatnik na Vukove knjige. Zanimljiva je i fotografija Pietra Battare, koji je zajedno s bratom 7. decembra 1857. g. pisao Vuku tražeći njegove knjige za prodaju u najboljoj zadarskoj knjižari u kojoj su se valjda od 1861. g. prodavale i Vukove »litografične slike«. Vladika Knežević nije prikazan na zajedničkoj fotografiji članova Dalmatinskog sabora 1870. g. iako je uvažavao Vuka još od 1834. godine. Za razliku od Kneževića, ljudi koje je Andrović ovjekovječio 1870. g., iako su manje bili u prilici da se druže s Karadžićem, bili su daleko iskreniji njegovi štovatelji. Oni koji su ostali u najvećem predstavnicičkom tijelu Dalmacije izglasat će 1875. g. na sjednici Sabora

odluku da se u vrijednosti od 200 forinti, od Vukove udovice, kupi njegovih knjiga i podijeli školama i siromašnim đacima. Da ne spominjemo znalački vođenu borbu pristaša Narodne stranke za narodni jezik u kojoj je naročito prednjačio Vukov prenumerant još od gimnazijskih dana — don Mihovil Pavlinović.

Kao posebna foto-dokumentarna vrijednost moraju se uvrstiti i tri fotografije Vukovih štovatelja, prenumeranata i korespondenata: Meda Pucića, Đura Pulića i Ivana Berčića. Ako ne znamo tko je fotografirao dubrovačkog pjesnika, zahvaljujući Abdulahu Seferoviću, najboljem znalcu prošlosti zadarske fotografije, sigurni smo da je direktora Pulića i akademika Berčića fotografirao mlađi brat Ivanov — Josip i da snimak dra Pulića »predstavlja najraniju datiranu fotografiju prvog zadarskog fotografa Josipa Brčića«.

Ne bi nas čudilo da se među bogatstvima Biblioteke, koliko još sutra, pronađe i koja fotografija nekog od brojnih Vukovih poštovalaca — npr. ili nešto značajnijeg u drugim fondovima. A na njenim policama već danas čekaju svoje čitače i knjige: Poslanica svetog Petra /.../ Pre-nijela s talijanskoga Družba Jugoslavena. M. Stojkov/ić, Trst, 1850. — gdje je na posebnom listu otisnuta i vukovica i »Srbske narodne pjesme sa prevodom českijem /.../ Prag, 1852, gdje su Vukovom ortografijom otisnute do tada nepoznate pjesme koje su se jedno vrijeme nalazile i u Vukovim rukama. Čuvaju se još i »Primjete« N. Gruića (Zemun, 1852), »Beseda« A. Sandića (Beč, 1864), »Na grobu« V. Đorđevića (Beč, 1864), Jagićev separat »Zasluge Vuka« (Zagreb, 1864), »Vuk 'Karadžić'« od P. Kulakovskog (Moskva, 1887) i Bogušićeve »Jedne rukoveti iz Vukove prepiske (Dubrovnik, 1903), kao i Život kn. Julija Agrikole od Kaja Kornilija Tacita. Preveo s latinskog Stevan Pavlović /.../. Zagreb, 1859. na koju se Vuk prenumerirao, ali i posve zanimljiv rukopis Domenica Pappafave: »Trascrizione di alcune poesie popolari slave«, s više pjesama na našem jeziku, od kojih su neke pisane i círilicom.

Umjesto zaključka pogledajmo kako se Vuk Stefanović Karadžić oprostio od Zadra i Dalmacije. Putujući morem do Kotora prema glavnom gradu Dalmacije »naš starina umorio se posve« i Zadar je dočekao kao luku spasa, gdje se iskrcao i ostao deset dana u gostima kod Božidara Pe-

tranovića. Iz njegove kuće »nije nikud izlazio, nit je ikoga pohodio, jer se vrlo slabo na nozi miče, a i godine se nešale« — pisao je Sundečić. Došao je i dan ispraćaja — 20. X 1863. kada su »glasovitog veterana naše književnosti« u praskozorje krasnog jesenjeg dana dopratili do parobroda ukotvljenog u zadarskoj luci. Nitko od prisutnih nije ni pomislio da prisustvuje oproštaju Dalmacije s Vukom. Slavni Vuk uz pomoć voljene Mine popeo se na palubu Lloydova parobroda. Otpozdravljao je prijateljima, ali je i budno pazio na svoju putnu torbu. U njoj se nalazila zadnja, ali i ovaj put, »leipa kita narodnih pjesamah« koje je za svog posljednjeg boravka »ubrao« u Dalmaciji. Odmah po povratku u Beč namjeravao ih je objaviti u petoj knjizi »Pjesama«. Ovaj put to mu nije pošlo za rukom. Sedmog februara 1864. godine pretekla ga je smrt. Tužna vijest, ubrzo, je dospjela i do Zadra. Za njim je zaplakala »vila Mosorkinja« i »naricala zagorkinja vila, savrh glasitog Durmitora« — kako su u duhu narodne pjesme ispisala njegova dva prijatelja. Na koji je drugi način Dalmacija i mogla da se oprosti od Vuka Stefanovića Karađića nego pjesmom, koja ga je i izdigla do najviših visova općeljudske kulture.

mr Milenko PEKIĆ

VUKOVI SPISI DO 1864.

BIBLIA. N. T.

Novi zavjet gospoda našega Isusa Hrista / preveo Vuk Stef[anović] Karadžić. — U Beču : Štamparija Jermenskoga manastira, 1847. — 607 str. ; 21 cm

Tekst čir.

1. KARADŽIĆ, Vuk Stefanović
Sign. 27895-99-3

BIBLIA. N. T.

Novi zavjet gospoda našega Isusa Hrista / preveo Vuk Stef[anović] Karadžić. — U Beču : A. Rajhard i dr. 1864. — 593 str. ; 16 cm

1. KARADŽIĆ, Vuk Stefanović
Sign. 137451-g

BIBLIA. N. T.

Ogledi Svetoga pisma na srpskom jeziku / Vuka Stef[anovića] Karadžića. — U Lipisci : Štamparija Brejtkopf i Ertl, 1824. — IV,25 str. ; 19 cm

Tekst čir i lat. — Uvod na lat. jeziku: str. III—IV. — Ovaj primjerak ima 2 nasl. str. 2. nasl. str. je na srp. i lat. jeziku a kao mjesto izd. je naveden Vindobonae, 1824.

1. KARADŽIĆ, Vuk Stefanović
Sign. 27026-Misc.D 3214

BIBLIA. N. T.

Ogledi Svetoga pisma na srpskom jeziku / Vuka Stef[anovića] Karadžića. — U Lipisci : Štamparija Brejtkopf i Ertl, 1824. — 25 str. ; 18 cm

Tekst čir. — Nedostaje uvodni dio na lat. jez.

1. KARADŽIĆ, Vuk Stefanović
Sign. 27017-Misc.D 3205

DANICA : zabavnik. — God. 1 [1826]-(1834). — Beč : Vuk Stefanović Karadžić, 1826—1834. — 14 cm

Godišnjak. — Nije izlazio od 1829—1833. god. — Na poledini korica za 1828. god. zapis: Velimir Gaj i na naslovnoj str. za 1834. god. zapis: Knežević. — Opis prema god. [2] 1827.

God. 2/1827 ; 3/1828 ; 4/1829 ; 5/1834.
Sign. 46618 Per.D-371

KARADŽIĆ, Vuk Stefanović

Gospodinu sa dva krsta / [Vuk Stef[anović] Karadžić]. — U Beču : u Jermenja, 1848. — 8 str. ; 22 str.

Tekst čir. — Nasl. nad tekstrom. — Autor potpisana na kraju teksta
Sign. 27078-Misc.C 7771 ; 27082-Misc.C 7775

KARADŽIĆ, Vuk Stefanović

Kovčežić za istoriju, jezik i običaje Srba sva tri zakona I / V[uk] S[tefanović] K[aradžić]. — U Beču : Štamparija Jermenskoga manastira, 1849. — 154 str. ; 24 cm

Tekst čir. — Imena g.g. prenumeranta: str. 129—154. — Nedostaje litografija »Rišnjanina«. — Na knjizi suhi žig: Stefan Knežević episkop
Sign. 27476-96-6

KARADŽIĆ, Vuk Stefanović

Miloš Obrenović, knjaz Srbii ili Građa za Srpsku Istoriju našega vremena / napisao Vuk Stef[anović] Karadžić. U Budimu : Štamparija Kralj. univers. Peštanskoga, 1828. — [X],205, [XXIV] str., [1] list s portretom Miloša Obrenovića ; 20 cm

Tekst čir. — Predgovor: str. [VII—X]. — Imena gg. prenumeranta: str. [I—XXIV]. — Uz korice prilijepljeno: Objavlenje za knjigu »Miloš Obilić« — Josif'a Milovuk'a — Na knjizi zapis: Spiridon' Aleksijević
Sign. 28058-100-2

KARADŽIĆ, Vuk Stefanović

»Pravitelstvujući sovjet' Serbskii« za vremena Kara — Đordjeve ili otimanje ondašnjih velikaša oko vlasti / napisao Vuk Stef[anović] Karadžić. — U Beču : Štamparija Jermenskoga manastira, 1860. — III, 178 str. ; 23 cm

Tekst čir. — Str. I—III: Predgovor / V[uk] S[tefanović] K[aradžić]
Sign. 27441-96-5

KARADŽIĆ, Vuk Stefanović

Srpski rječnik istolkovan njemačkim i latinskim rijećima — Serbisch-deutsch-lateinisches Wörterbuch : Lexicon Serbico-germanico-latinum / skupio ga i na svijet izdao Vuk Stefanović. — U Beču : P. P. Armeniern, 1818. — LXXI, 928 str. ; 23 cm

Tekst lat. i čir. — Str. II—XX: Predgovor / V[uk] S[tefanović]. — Imena g.g. prenumeranta po abučnom redu: str. XX—XXVIII. — Srpska gramatika: str. XXIX—LXVIII. — Alphabet serborum. — Dodatak: str. LXXI
Sign. 2115-34-2-2 ; 8219-34-2-1

KARADŽIĆ, Vuk Stefanović

Srpski rječnik istumačen njemačkijem i latinskim rijećima / skupio ga i na svijet izdao Vuk Stef[anović] Karadžić. — U Beču : Štamparija Jermenskoga manastira, 1852. — [X],862 str. ; 25 cm

Tekst lat. i čir. — Str. [II—IV]: Predgovor / Vuk Stef[anović] Karadžić. — Nanovo dodate riječi: str. [V—VI]. — Skraćene riječi: str. [VII]. — Štamparske pogreške: str. [VIII—XI]. — Nedostaje [I] str.
Sign. 137617-c

KARADŽIĆ, Vuk Stefanović

Vuka Stef. Karadžića i Save Tekelije pisma visokopreosveštenome gospodinu Platonu Atanackoviću pravoslavnome vladici Budimskome o srpskome pravopisu, sa osobitijem dodacima o srpskom jeziku / Vuk Stefanović Karadžić, Savá Tekelija. — U Beču : Štamparija Jermenskoga manastira, 1845. — 95 str. ; 21 cm

Tekst čir. — Bilješke uz tekst

1. TEKELIJA, Savo

Sign. 27075-Misc.C 7768 ; 27083-Misc.C 7776

NARODNE srpske pjesme

Narodne srpske pjesme / skupio i na svijet izdao Vuk Stefanović Karadžić. — U Lipisci : Štamparija Brejtkopf i Ertl, 1823—1833. — 3 sv. ; 19 cm
Tekst čir. i lat.

Knj. 1. : Različne ženske pjesme. — 1824. — LXII, 316, [VIII] str.

Str. V—LXII: Predgovor / V[uk] S[tefanović]. — Str. [I—VIII]: Imena gg. prenumerantata. — Na knjizi Ex libris. — Iz Knjižice Vuka Stef. Vrčevića. Na knjizi zapis: Vuk Vrčević

Knj. 2. : Pjesme junačke najstarije. — 1823. — 305 str. ; [1] list s tablom

Tolkovanje nekoliko riječi: str. 304—305. — Štampske pogriješke: str. [306]. — Imena gg. prenumerantata: str. [307—312]. — Na knjizi zapis: Vuk Vrčević. — Na knjizi: Ex libris: Iz Knjižice Vuka Stef. Vrčevića

Knj. 4. : [Narodne srpske pjesme]. — U Beču : Štamparija Jermenskog manastira, 1833. — XLIV, 368 str.

Nedostaje nasl. str. — Str. VII—XLIV: Predgovor / Vuk Stefanović Karadžić. — Tolkovanje nekoliko reči: str. 349—352. — Imena gg. prenumerantata: str. 355—367. — Na knjizi: Ex libris : Iz Knjižice Vuka Stef. Vrčevića

1. KARADŽIĆ, Vuk Stefanović
Sign. 6916-34-1-2/1,2,4

NARODNE srpske poslovice

Narodne srpske poslovice i druge različne, kao one u običaj uzete riječi / izdao ih Vuk Stefanović Karadžić. — Na Cetinju : Narodna štamparija, 1836. — L.362[XVI] str. ; 22 cm

Tiskano čir. — Str. III—L: Predgovor / V[uk] S[tefanović] K[aradžić]. — Imena gg. prenumerantata: str. [I—XVI]. — Na knjizi zapis: Iz knig' Atanasija Čurlić' jeromonaha

1. KARADŽIĆ, Vuk Stefanović
Sign. 27919-99-4 ; 28055-100-2 ; 55626-g

SLAVISCHE Bibliothek oder Beiträge

Slavische Bibliothek oder Beiträge zur slavischen Philologie und geschichte / hrsg. von Fr[anc] Miklosich. — Wien : Wilhelm Braunerüller, 1851. : 22 cm

Tekst lat. i čir.

1. Band. — 1851. — 321 str.

U knjizi se nalaze i sljedeća djela : Kmet / Vuk Stefanović Karadžić. — str. 85—89 ; Poslanica Antu Kuzmaniću u Zadar / Vuk Stefanović Karadžić. — Str. 90—96

1. KARADŽIĆ, Vuk Stefanović

2. MIKLOŠIĆ, Franc

Sign. 37939-d

SRPSKE narodne pjesme

Srpske narodne pjesme / skupio ih i na svijet izdao Vuk Stefanović Karadžić. — U Beču : Štamparija Jermenskoga manastira, 1841.—1862. — 3 sv. ; 24 cm
Tekst čir.

Knj. 1. : Različne ženske pjesme. — 1841. — XIV, 640 str.

Alphabeti serborum: str. I—II. — Str. V—XIV: Mjesto predgovora / V[uk] S[tefanović] K[aradžić]. — Na knjizi zapis: St. Knežević i suhi žig

Knj. 3. : Pjesme junačke srednjih vremena. — 1846. — [VI], 592 str.

Alphabeti serborum: str. [II—III]. — Imena gg. prenumerantata str. 569—590. Na knjizi zapis: St. Knežević i suhi žig

Knj. 4. : Pjesme junačke novijih vremena u vojevanju za slobodu. — 1862. — [XII], 545 str., [1] list s portretom M. Obrenovića

Str. [IV—X]: Predgovor / V[uk] S[tefanović] K[aradžić]. — Imena gg. prenumerantata: str. 531—545. — Na knjizi je suhi žig

1. KARADŽIĆ, Vuk Stefanović
Sign. 27466-96-6; 6915-34-1-3

SRPSKE narodne poslovice

Srpske narodne poslovice i druge različne kao one u običaj uzete riječi ; [Kovčević za istoriju, jezik i običaje Srba sva tri zakona] / izdao ih Vuk Stefanović Karadžić. — U Beču : Štamparija Jermenskoga manastira, 1849. — LIV, 388, 154 str., [1] list s tablom ; 21 cm

Tiskano čir. — Str. VII—LIII: Predgovor predašnji / V[uk] S[tefanović] K[aradžić]. — Predgovor sadašnji: str. LIV. — Imena gg. prenumerantata: str. 363—388 ; 129—154

1. KARADŽIĆ, Vuk Stefanović
Sign. 34942-d

VUKOVA POSTHUMNA IZDANJA DO 1900.

BIBLIA. N. T.

Sveto pismo : Novi zavjet gospoda našega Isus-krsta / [Vuk Stefanović Karadžić]. U Budimpešti : Britansko i inostrano biblijsko društvo, 1889. — 402,106 str. ; 21 cm

1. KARADŽIĆ, Vuk Stefanović
Sign. 27791-76-3-1

BIBLIA. V. T., N. T.

Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta / preveo Stari zavjet Đ[uro] Daničić ; Novi zavjet preveo Vuk Stefanović Karadžić. — U Biogradu : Britansko i inostrano biblijsko društvo, 1868. — 770,242 str. ; 24 cm

Tekst čir.

1. DANIČIĆ, Đuro
2. KARADŽIĆ, Vuk Stefanović
Sign. 27633-97-6

BIBLIA. V. T., N. T.

Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta / preveo Stari zavjet Đuro Daničić ; Novi zavjet preveo Vuk Stefanović Karadžić. — U Biogradu : Britansko i inostrano biblijsko društvo, 1870. — 770,242 str. ; 24 cm

Tekst čir.

1. DANIČIĆ, Đuro
2. KARADŽIĆ, Đuro
Sign. 52899-a

KARADŽIĆ, Vuk Stefanović

Deutsch serbisches Wörterbuch / von Vuk Stefanović Karadžić. — Wien : Leopold Sommer & Comp., 1872. — 1V,252 str. ; 24 cm

Tekst čir. i lat. — Glavno izvješće i račun o narodnjem prilozima za izdavanje književne ostavštine Vuka St. Karadžića: str. 220—233. — Imena g.g. prenumeranata: str. 234—252
Sign. 27624-97-6

KARADŽIĆ, Vuk Stefanović

Skupljeni gramatički i polemički spisi / Vuka Stefanovića Karadžića. — [Državno izd.]. — Beograd : Štamparija Kraljevine Srbije, 1896. — 2 sv. ; 24 cm

Knj. 3. : 1836—1864.

Sv. 1. — 256 str.

Sv. 2. — 257—593 str.

Sign. 33948-c/1-2

KARADŽIĆ, Vuk Stefanović

Srpski rječnik istumačen njemačkijem i latin-skijem rjećima / skupio ga i na svijet izdao Vuk

Stefanović Karadžić. — 3. [državno] izd., ispravljeno i umnoženo. — U Biogradu : Štamparija Kraljevine Srbije, 1898. — X—II,880 str. : 28 cm

Tekst čir. — Str. VII—XI: Predgovor [2. izd.] / Vuk Stefanović Karadžić. — Str. XIII—XXVIII: Predgovor trećem izd. / P. P. Đorđević, Ljub. Stojanović. — Riječi izvadene iz teksta: str. XXIX—XXXI. — Riječi neoznačene po svijem dijalektima: str. XXXII—XXXVI. — Nanovo dodane riječi: str. XXXVII. — Ispravke i dopune: str. XXXVIII—XLII
Sign. 34328-a

SRPSKE narodne pjesme

Srpske narodne pjesme / skupio ih i na svijet izdao Vuk Stefanović Karadžić. — Novo izd. preštampano bez ikakve promjene. — U Beču : Ana udovica V. S. Karadžića, 1875. — sv. ; 22 cm
Tekst čir.

Knj. 2. : Pjesme junačke najstarije. — 1875. — VI,643 str.

1. KARADŽIĆ, Vuk Stefanović
Sign. 97618-c

SRPSKE narodne pjesme

Srpske narodne pjesme / skupio ih i na svijet izdao Vuk Stefanović Karadžić. — Biograd : [Kralj. srpska državna štamparija], 1887. — sv. ; 23 cm. — (Djela Vuka Stefanovića Karadžića ; knj. 1)

Tekst čir.

1. : Najstarije pjesme junačke. — IV,661,VII str.

1. KARADŽIĆ, Vuk Stefanović
Sign. 27460-96-5

SRPSKE narodne pjesme

Srpske narodne pjesme / skupio ih i na svijet izdao Vuk Stefanović Karadžić. — (Državno izd.). — Biograd : Štamparija Kraljevine Srbije, 1896. — sv. ; 24 cm
Tiskano čir.

Knj. 4. : Pjesme junačke novijih vremena o vjevanju za slobodu. — 1896. — XLVI,512 str.
Posveta. predgovor i rečnik: str. VII—XLVI / Vuk Stefanović Karadžić. — Str. 510—511:
O ovom izd. / Ljub. Stojanović

1. KARADŽIĆ, Vuk Stefanović
Sign. 108882-b

SRPSKE narodne pjesme

Srpske narodne pjesme / skupio ih Vuk Stefanović Karadžić. — (Državno izd.). — U Biogradu : Državna štamparija Kraljevine Srbije, 1898. — sv. ; 24 cm
Tekst čir.

Knj. 5. : Različne ženske pjesme. — 1898. — XXXII,632 str.

Predgovor: str. XXI—XXIV. — Pregled pesama kojim su redom štampane u Bečkom izd. 1866. god. str. XXV—XXXII. — Tumačenje nekoliko riječi Turskijeh: str. 630—632

1. KARADŽIĆ Vuk Stefanović

Sign: 108880-b

SRPSKE narodne pjesme

Srpske narodne pjesme / skupio ih Vuk Stefanović Karadžić. — (Državno izd.). — Biograd : Štamparija Kraljevine Srbije, 1899. — sv. ; 24 cm
Tekst čir.

Knj. 6. : Pjesme junačke najstarije i srednjih vremena. — 1899. — XIII, 577 str.

Str. IX—XIII / Ljub. Stojanović

1. KARADŽIĆ Vuk Stefanović

Sign. 108889-c

SRPSKE narodne pjesme

Srpske narodne pjesme / skupio ih Vuk Stefanović Karadžić. — (Državno izd.). — Biograd : Štamparija Kraljevine Srbije, 1900. — sv. ; 24 cm
Tekst čir.

Knj. 7. : Pjesme junačke srednjih vremena. — 1900. — VII, 504 str.

Str. V—VII: Predgovor / Ljub. Stojanović

1. KARADŽIĆ, Vuk Stefanović

Sign. 108879-b

SRPSKE narodne pripovijetke

Srpske narodne pripovijetke / skupio ih i na svijet izdao Vuk Stefanović Karadžić. — 2. umnoženo izd. — U Beču : Ana udovica V. S. Karadžića, 1870. — XIV, 352 str. ; 22 cm

Tiskano čir. — Str. III—X: Predgovor / V[uk] S[tefanović] K[aradžić]. — Imena gg. prenumeranta: str. 313—352

1. KARADŽIĆ, Vuk Stefanović

Sign. 156333-c

VUKOV REDAKTORSKI RAD

JURIDISCH-politische Terminologie

Juridisch-politische Terminologie fur die slavischen Sprachen Desterreichs. — Beč : s.n., 1853 (Beč : Kraljevska državna tiskara). — XIV, 694 str. ; 23 cm

Tekst lat., čir. i got. — Str. III—X: Predgovor / Dimitrije Demetar. — Str. XI—XII: Mjesto predgovora / Božidar Petranović. — Str. XIII—XIV Pristavek zastran slovenskega predelka / Matevž Cigale
Sign. 41261-c

MILOVANOV GEORGIJEVIĆ, Luka

Opit nastavljenja k Srbskoj sličnorečnosti i slgomjerju ili prosodiji / Luka Milovanov... ; a izdao

ga Vuk Stefanović Karadžić. — U Beču : Štamparija Jermenskog manastira, 1833. — Str. V-U, X, 136 str. ; 18 cm

Tiskano čir. — Str. V—U: Predgovor izdateljev / Vuk Stefanović Karadžić. — Str. I—X: Predslovje / Luka Milovanov Georgijević. — Imena gg. prenumeranta: str. 122—136. — Na knjizi zapis G. Nikolajević'

1. KARADŽIĆ, Vuk Stefanović

Sign. 28359-Misc. D 3073

PRIJEVODI VUKOVIH ZBIRKI DO 1900.

CANTI del popolo

Canti del popolo slavo / tradotti in versi italiani con illustrazioni sulla letteratura e sui costumi slavi per Giacomo Chindina. — Firenze : M. Cellini e C., 1878. — 2 sv. ; 19 cm

Vol. 1. — 278 str.

Al Lettore: str. 7—17. — Prefazione: str. 19—56

Vol. 2.—243 str.

1. ČUDINA, Jakov

Sign. 14586-58-22

CANTI popolari epici

Canti popolari epici serbi / versione metrica di Pietro Cassandrich. — Zara : S. Artale, 1884. — XI, 216 str. ; 18 cm

Str. II—XI: Prefazione / P. C. — Appendice: str. 211—216

1. KASANDRIĆ, Petar

Sign. 21431-77-1-1 ; 155755-g — ČUKA ; 41990-g

CANTI popolari serbi

Canti popolari serbi / tradotti da Giovanni Nikolić. — Zara : Editto dallo Stabilimento Tipografico di S. Artale, 1894. — XII, 207 str. ; 20 cm

Al Lettore: str. III—XI. — Correzioni: str. [XVI]

1. NIKOLIĆ, Ivan

Sign. 15160-61-1-2

CANTI popolari slavi

Canti popolari slavi : saggio di una versione / di Ferdinando de Pellegrini. — 3^a ed. riveduta dal traduttore. Roma : Tipografia di proprietà di Gaet. A. Bertinelli, 1848. — 149 str. ; 18 cm

Poche parole al lettore: str. 7—13. — Note: str. [149—154]

1. PELLEGRINI, Ferdinando de

Sign. 28008-100-1

CANTI serbi

Canti serbi / tradotti da Giovanni Nikolić; con note di Niccolò Tommaseo. — 2^a ed. corretta ed ampliata. — Zara : S. Artale, 1895. — 316 str. ; 20 cm

Al Lettore: str. 3—11

1. NIKOLIĆ, Ivan

Sign. 48689-e

CARMI slavi

Carmi slavi / tradotti in versi italiani [Nikola Jakšić]. — In Venezia : Giuseppe Picot, 1829. — 40 str. ; 21 cm

L' editore : a chi legge: str. 3—4

1. JAKŠIĆ, Nikola

Sign. 26404-Misc.C 7202 ; 26406-Misc.C 7344 ;
10601-Misc.C 5203

GESANGE der Serben

Die Gesänge der Serben / von Siegfried Kapper. — Leipzig : Brockhaus, 1852. — 2 sv. ; 18 cm

Tiskano goticom

1. Theil. — X,406 str.

2. Theil. — XXX,276 str.

Einleitung: str. IX—XXX

1. KAPPER, Siegfried

Sign. 28016-100-1/I-II

MICKIEWICZ, Adam

Dei canti popolari illirici / discorso detto da Adamo Mickievicz nel collegio di Francia a Parigi ; e tradotto da Orsatto Pozza con una appendice dei testi illirici citati dall' autore. — Zara : Fratelli Battara, 1860. — 287,V str. ; 16 cm

Tekst na lat. i srp. jeziku. — Avvertenza del traduttore: str. 3—5. — Appendice : Canti Eroici ; Canti Muliebri str.: 14A—287

1. CANTI popolari illirici

Sign. 7555-34-1-2

SAGGIO di una

Saggio di una versione di canti popolari slavi / di Ferdinando de Pellegrini. — Torino : Stabilimento tip. Fontana, 1846. — 107 str. ; 20 cm

Due parole al lettore: str. 7—10. — Nota: str. 106—107

1. PELLEGRINI, Ferdinando de

Sign. 31878-Misc.C 8894

STRENNNA dalmata

Strenna dalmata. — Zara : Tipo-litografia Demarchi-Rougier, [1847]. — 151 str. ; 22 cm

Sign. 10255-63-1-2

VUKOVA DJELA PREŠTAMPANA U RAZNIM ANTOLOGIJAMA I CITANKAMA — DO 1900.

CITANKA za četvrtij

Citanka za četvrtij razred' srbskikh' glavnnyh' učilišta' u Austrijskom' Carstvu. — U Beču : C. Kr. Direkcija učilištnyh' knjiga, 1861. — 307 str. ; 18 cm

Tekst čir.

Sign. 66410-f

HRVATSKA čitanka

Hrvatska čitanka : za 1. razred gimnazijski / preradio Mirko Divković. — 5. izd. — U Zagrebu : Kr. hrv.-slov.-dalm. zemaljske vlade, 1894. — 180 str. ; 22 cm

Tiskano lat. i čir.

1. DIVKOVIĆ, Mirko

Sign. 53037-c

HRVATSKA čitanka

Hrvatska čitanka : za 2. razred srednjih učilišta / po 2. izd. od T. Smičiklusa priredio iznova T[omo] Maretic. — U Zagrebu : Kralj. hrvat.-slav.-dalm. zem. vlada, 1884. — XII,228 str. ; 22 cm

Tiskano lat. i čir. — Str. III—IV: Predgovor / T[omo] M[aretic]. — Kratak nauk o kvantiteti i akcentu: str. V—IX

1. MARETIĆ, Tomo

Sign. 121411-c

HRVATSKA čitanka

Hrvatska čitanka : za više razrede srednjih učilišta / Franjo Petracić ; prir. Hugo Badalić. — 3. izd. — U Zagrebu : Kr. hrv.-slov.-dalm. zemaljska vlada, 1895. — sv. ; 22 cm

Tiskano lat. i čir.

Dio 1. : Poetika i stilistika. — 1895. — 376 str.

1. PETRIČIĆ, Franjo

2. BADALIĆ, Hugo

Sign. 48753-c

ILIRSKA čitanka

Ilirska čitanka : za gimnazije / [Antun Mažuranić, Matija Mesić, Adolfo Veber]. — U Beču : U c. k. nakladi školskih knjigah, 1860. — sv. ; 22 cm

Knj. 2. : saderžavajuća izglede iz novije literature.

— 1860. — X,456 str.

Str. III—X: Predgovor / Adolfo Veber

1. MAŽURANIĆ, Antun

2. MESIĆ, Matija

3. VEBER-TKALČEVIĆ, Adolf

Sign. 34075-c/2

NARODNA pjesmarica

Narodna pjesmarica / [Mihovil Pavlinović]. — [2. izd.]. — U Zadru : Matica Dalmatinska, 1895. — XXXVII,360 str. ; 24 cm

Tekst lat. i čir. — Str. III—VIII: Predgovor / M[ihovil] P[avlinović]. — Pripomena: str. IX. — Str. XI—XXIX: Predgovor 2. izd. / Nikola Šimić

1. PAVLINOVIĆ, Mihovil

Sign. 34076-c

NARODNE pjesme

Narodne pjesme. — U Zadru : Matica Dalmatinska, 1865. — VIII, 176 str. ; 23 cm
Tekst lat. i cir. — Tumač tudiš riječi: str. V—VIII
Sign. 26999-Misc.C 7556

NARODNE pjesme

Narodne pjesme : izdanje sviju do sad izdatih i više nikada još neizšavših pjesamah hrvatskih, dalmatinskih, bosanskih i srbskih. — Zagreb : Lavoslav Župan, 1848. (Zagreb : Franjo Župan). — 3 sv. : 15 cm

Knj. 1. — 160 str.

Knj. 2. — 161—320 str.

Knj. 3. — 321—480 str.

1. ŽUPAN, Lavoslav

Sign. 20782-28-2-2/I-III

SLOVENSKO berilo

Slovensko Berilo : za osmi gimnazijalni razred ; izdal Fr[anc] Miklošić. — Na Dunaju : V ces. kralj. zalogi šolskih bukev, 1865. — 189 str. ; 22 cm

Predgovor: str. 3—6

1. MIKLOŠIĆ, Franc

Sign. 37932-d

SRPSKA čitanka

Srpska čitanka : za niže gimnazije i realke Kraljevine Srbije / [St. Novaković]. — Beograd : Državna štamparija, 1895. — sv. ; 23 cm
Tiskano lat. i cir.

Knj. 2. — 1895. — VI, 385 str.

Str. III—V: Predgovor / St. Novaković

1. NOVAKOVIĆ, St.

Sign. 49008-c

SRPSKA čitanka za četvrti

Srpska čitanka za četvrti razred narodne škole. — U Budapešti : Svojina Ugarske kraljevine, 1875. (U Budapešti : Stampom Kralj. ug. sveučilišta). — 223 str. ; 18 cm

Tekst cir. — Nasl. na spor. nasl. str. : Čitanka za narodne škole : 4. sv.
Sign. 57808-g

SRPSKA čitanka za drugi

Srpska čitanka za drugi razred narodne škole. — U Budimpešti : Svojina Ugarske Kraljevine, 1879. (Kr. ugar. sveučilišna štamparija). — 144 str. ; 18 cm

Tekst cir. — Nasl. na spor. nasl. str.: Čitanka za narodne škole : 2. sv.
Sign. 53467-g

SRPSKA čitanka za treći

Srpska čitanka za treći razred narodne škole. — U Budapešti : Svojina Ugarske Kraljevine, 1880. (Stampom Kralj. ug. sveučilišta). — 172 str. ; 18 cm
Tekst cir. — Nasl. na spor. nasl. str.: Čitanka za narodne škole, 3 sv.
Sign. 96985-f

TREĆA čitanka za opće

Treća čitanka za opće pučke škole / priredili J. Peričić... [et al.]. — U Beču : U c. kr. nakladi školskih knjiga, 1897. — 358 str., [1] list s carevim portretom ; 21 cm

Tekst lat. i cir.

1. PERIČIĆ, J.

Sign: 48336-e

TREĆA čitanka za osnovne

Treća čitanka za osnovne srbske škole. — U Beogradu : Državna štamparija, 1864. — 163 str. ; 19 cm

Tekst cir.

Sign. 66432-f

VEBER TKALČEVIĆ, Adolf

Slovnica hrvatska : za srednja učilišta / napisao Adolfo Veber. — U Zagrebu : A. Veber, 1873. — (Zagreb : Dionička tiskara). — 224 str. ; 22 cm
Sign. 58891-b

VEBER TKALČEVIĆ, Adolf

Slovnica hrvatska : za srednja učilišta / napisao Adolfo Veber. — [3. izd.]. — U Zagrebu : Troškom spisateljevim ; 1876. — (Zagreb : Dionička tiskara). — 226 str. ; 23 cm
Sign. 50561-c

VIENAC gorskog i pitomog

Vienac gorskog i pitomog cvjetja : hrvatsko-srbska pjesmarica / uredio I[van] Aug[ust] Kaznačić. — Dubrovnik : Tiskara Dragutina Pretnera, 1872. — 224 str. ; 16 cm

1. KAZNAČIĆ, Ivan August
Sign. 21279-Misc.D 1491

ZABAVNO štivenje u hrvatskom

Zabavno štivenje u hrvatskom jeziku : za mlađe Dalmatiniku / složio Jerko Šutina. — U Zadru : Bratja Batara, 1851. — 191 str. ; 21 cm

Tekst lat. i cir. — Str. 3—4: Mlađeži Dalmatinskoj / Jerko Šutina. — Tiskarne pogriške: str. [192]

1. ŠUTINA, Jerko

Sign. 58590-e

RUKOPISI

ANTOLOGIJA narodnih i drugih

Antologija narodnih i drugih pjesama. Skupio Nikola Marin iz Skradina.

Rukopis je nastao vjerojatno u Skradinu oko 1860. godine. Ukorijena bilježnica, VI,284 str., 13x20 cm. Kupljen od obitelji Marasović u Skradinu 1961. godine
Sign. 163.919, ms 1080

BERČIĆ, Ivan

[Spisi iz ostavštine] I. Vseslavjanskaja. Skupio P. I. B. 1845—1853.

Rukopis potječe iz ostavštine Ivana Berčića, a nastao je sredinom XIX. st., kako piše na nasl. stranici. Ukorijena bilježnica, 202 str., 18x23 cm. Filološko-povijesne bilješke Ivana Berčića
Sign. 163.893, ms 1054

FOTOGRAFIJE

ANDROVIĆ,

[Uprava : fotografija članova Sabora dalmatin-skoga 1870. godine] [Vizuelna građa] / Andrović. — Zadar : Andrović, 1870. — 1 fotogr. ; 21x28 cm

Crno-bijela fotogr.
Sign. Fototeka B/1817

BRČIĆ, Josip

[Portret : Ivan Berčić] [Vizuelna građa]. — [s. 1.] : [s. n.], [185—?], — 1 fotogr. ; 5x9 cm

Crno-bijela fotogr. Fotografija nalijepljena na predlist knjige.

(U: Ivan Berčić, Chrestomathia linguae veterosloveniae... Pragae, 1859)
Sign. 37715-d

BRČIĆ, Josip

[Portret : Juraj Pulic] [Vizuelna građa]. — [s. 1.] : [s. n.] 1858. — 1 fotogr. ; 8x11 cm

Crno-bijela fotogr. Fotografija nalijepljena na predlist knjige. Uz fotogr. posveta: Herrn Ferdinand von Gebber An 30. ten Mai 1858 Zum Andenken Georg Dr Pullich

(U: Pulic, Propedeutika filosofica... Milano — Trieste, 1855)
Sign. 1571-34-1-2-D

BURATO, Tommaso

[Portret : Pietro Maupas] [Vizuelna građa] / Tommaso Burato. — [Zadar] : Tommaso Burato, [1881.]. — 1 fotogr. ; 12x18 cm

Crno-bijela fotogr.
Sign. Fototeka 654

CAPITANIO

[Portret : Ljudevit Cesar Pavišić] [Vizuelna građa] / Fotografia Capitanio. — [Trst?] : Capitano[?], [1868.]. — 1 fotogr. ; 7x11 cm

Crno-bijela fotogr. Fotografija kupljena kod obitelji Marasović u Skradinu 1961. godine. Na poledini fotografije posveta: Luigi Cesare Pavissich invia grato all' inclito e benemerito Municipio di Scardona. Trieste 26. ott. 1868.
Sign. Fototeka 1165

KRAMER, Oscar

[Portret : P. Dujam Maupas] [Vizuelna građa] / Oscar Kramer. — Wien : Oscar Kramer, [186—?]. — 1 fotogr. ; 7x11 cm

Crno-bijela fotogr. Fotografija kupljena kod obitelji Marasović u Skradinu 1961. godine
Sign. Fototeka 979

POKORNY & Reuter

[Portret : Pietro Battara] [Vizuelna građa] / Pokorny & Reuter. — Beč : Pokorny & Reuter, [18—?]. — 1 fotogr. ; 11x15 cm

Crno-bijela fotogr. Negativ iz Sabalićeve ostavštine. Fotografiran original. Cfr. G. Sabalich : Cronistoria Aneddotica del Nobile Teatro di Zara, Zara, 1922, str. 305
Sign. Fototeka 411

PORTRRET

[Portret : Wenzel Vetter Lilienberg] [Vizuelna građa]. — [Zadar] : [s. n.], [191—?]. — 1 fotogr. ; 10x14 cm

Crno-bijela fotogr. Negativ iz Sabalićeve ostavštine. Cfr. G. Sabalich : Cronistoria Aneddotica del Nobile Teatro di Zara, Zara, 1922, str. 147
Sign. Fototeka 11

PORTRRET

[Portret : Medo Pucić] [Vizuelna građa]. — [s. 1.] : [s. n.], [186—?]. — 1 fotogr. ; 8x12 cm

Crno-bijela fotogr. Fotografija nalijepljena na predlist knjige.

(U: Pjesme Meda Pucića... U Karlovcu, 1862.)
Sign. 74436-f

PORTRRET

[Portret : Josip Juraj Strossmayer] [Vizuelna građa]. — [s. 1.] : [s. n.], [18—?]. — 1 fotogr. ; 7x11 cm

Crno-bijela fotogr. Fotografija kupljena kod obitelji Marasović u Skradinu 1961. godine
Sign. Fototeka 1183

PORTRET

[Portret : Nicolò Tommaseo] [Vizuelna građa]. — [s. 1.] : [s. n.], [18—] — 1 uokvirena fotograf. ; 9x13 cm

Crno-bijela fotograf. Fotografija kupljena kod obitelji Marasović u Skradinu 1961. godine
Sign. Fototeka 2169

RABENDING u. Monckhoven

[Portret : Stevan Knežević] [Vizuelna građa] / Rabending u. Monckhoven. — Wien : Rabending u. Monckhoven, [18—?], — 1 fotograf. ; 7x11 cm

Crno-bijela fotograf. Fotografija kupljena kod obitelji Marasović u Skradinu 1961. godine
Sign. Fototeka 932

SORGATO, A.

[Portret : Jakov Ćudina] [Vizuelna građa]. — Mleci : A. Sorgato, [18—?]. — 1 fotograf.; 11x15 cm

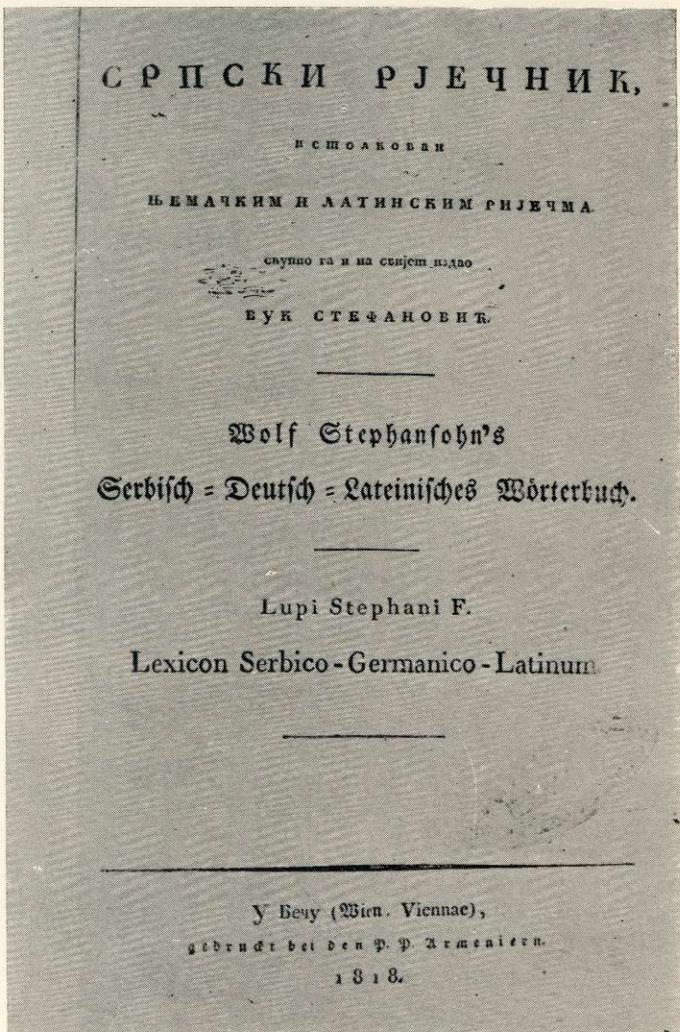
Crno-bijela fotograf. Negativ iz Sabalićeve ostavštine. Fotografiran original. Cfr. G. Sabalich : Cronistoria Aneddotica del Nobile Teatro di Zara, Zara, 1922, str. 199

Sign. Fototeka 367

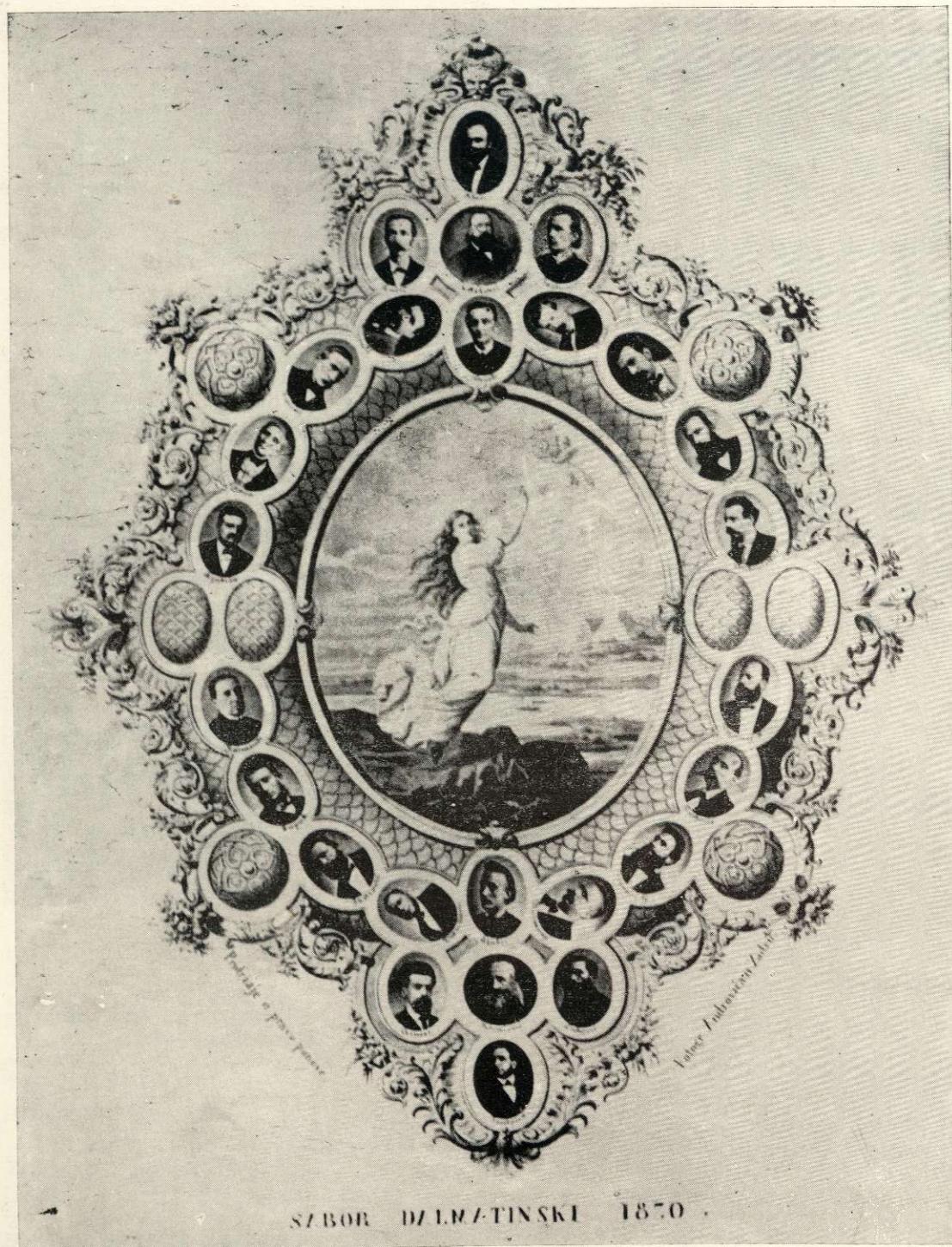
STIGER & Laforest

[Portret : Nicolò Tommaseo] [Vizuelna građa] / Stiger & Laforest. — [s. 1.] : Stiger & Laforest, [18—?]. — 1 fotograf. ; 7x11 cm

Crno-bijela fotograf. Fotografija kupljena kod obitelji Marasović u Skradinu 1961. godine
Sign. Fototeka 1014

DB.

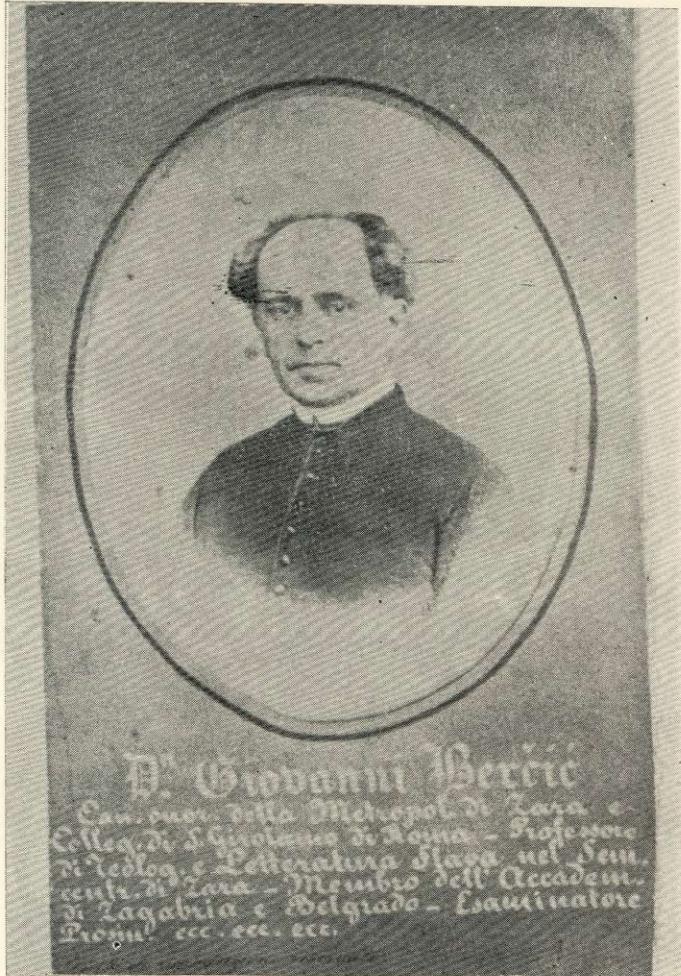
SABOR DALMATINSKI 1870.

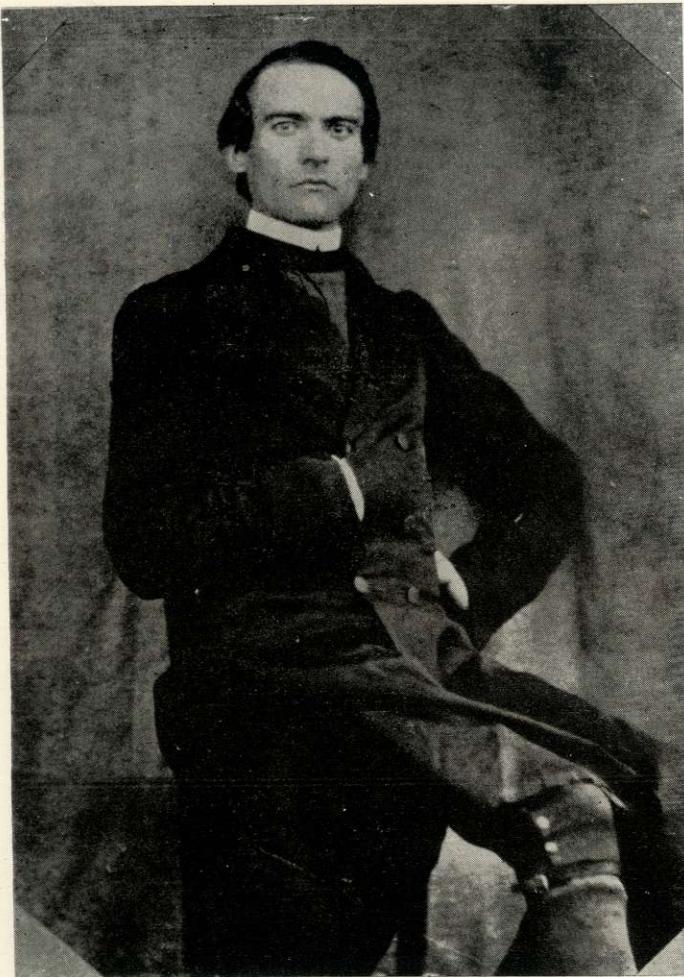
DALMATINSKI SABOR
1870.

106

Vuk Stjep. Karagiću da odgovori ož začasno
što je pisanje i kralj u predstavu koju
znao da je o 1,200 g. predvratno pojavio
i još koja je žara zapovio. Že' mož uvek
čuvati u spomenu. Uz u Leopoldstadt, Zagreb,
početkom listopada 1848. uoči kraljevskog
izborata. Bio je taj Magazin, Starčević, koji
oni su zatvorili ukratko uoči izboru. Međutim
Magazin, Starčević, Kostić, Starčević, Mr. Karađorđe
je bio dovoljan. Cha. Mu je isto tako
2. Šredora, učitao cašni je vreću, a tu dogodila
ga u sile osmih dana i pripremio ga. U Zagreb
je putovanje u Crvenicu učio. Kako učio, bi
da je svi mogu učiti da se uči na kraljev
časnuču češu u učiti češu osmih loži u
časnuču. Moje misao je bila ukratko
caš. Cha. Karađorđe učio je da se uči
časnuču. Tjednu uoči u učitiču učio
časnuču. To je bilo učito

29. 1848.

JURAJ PULIĆ

LJUDEVIT CEZAR PAVIŠIĆ

13-

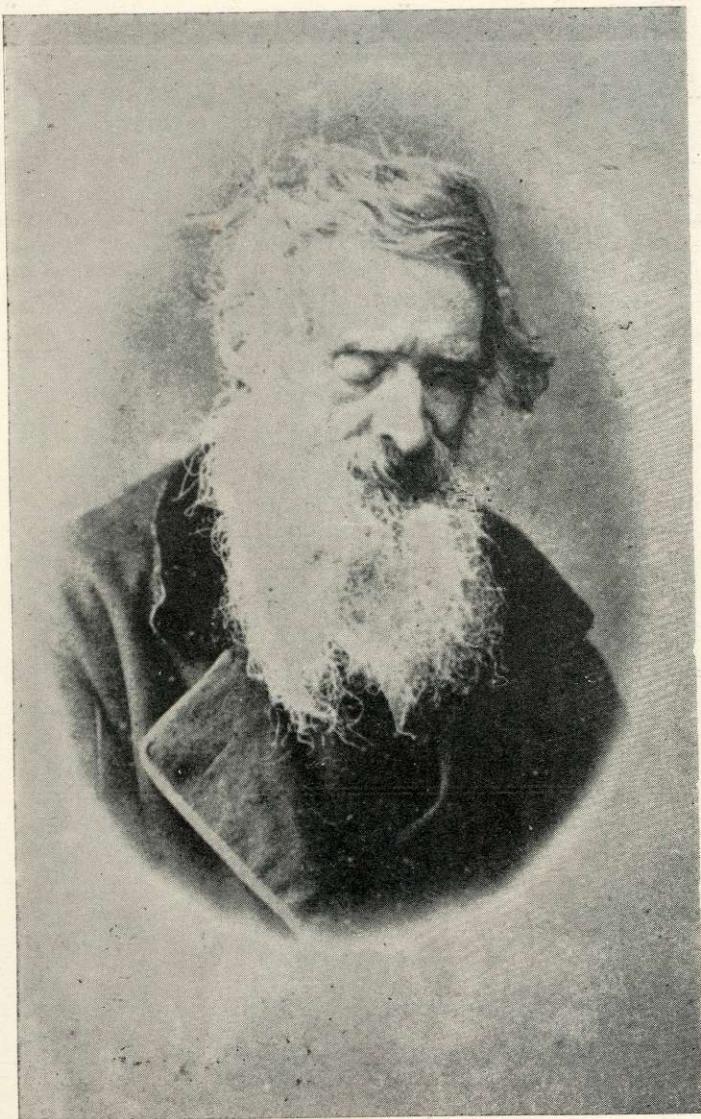

STEFAN KNEŽEVIĆ

PIETRO DOIMO MAUPAS

13.

NIKOLA TOMMASEO

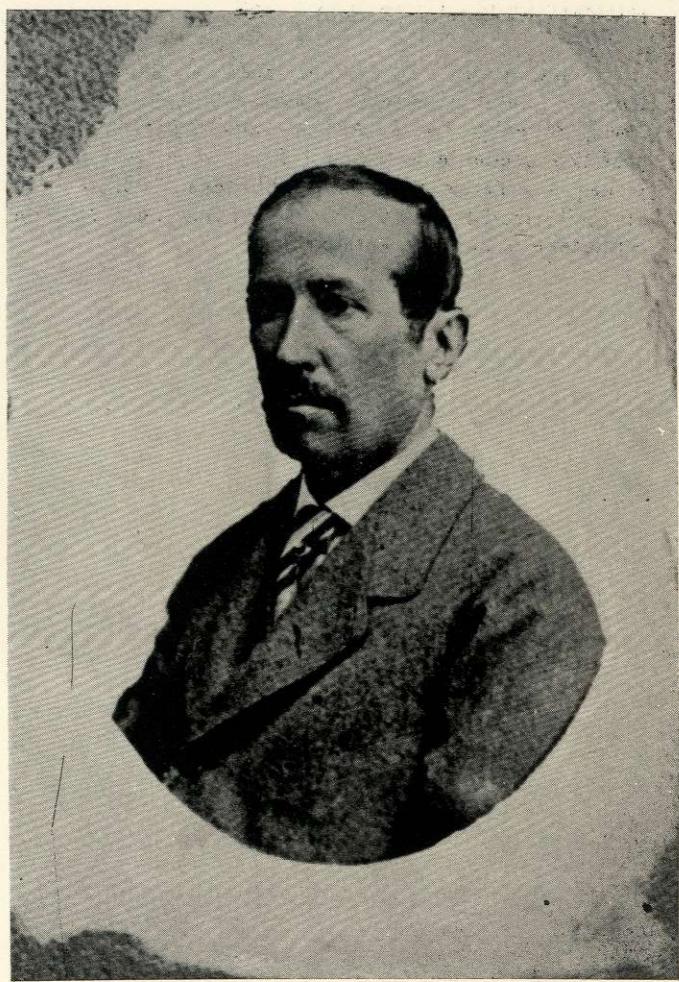

MEDO PUCIC

LB

PIETRO BATTARA

JAKOV ČUDINA

NAUČNA biblioteka (Zadar)

Katalog Vuk u fondu Naučne biblioteke u Zadru / [katalog priredili: Pavao Galić, Nikola Lukacović, Milenko Pekić, Antica Vojvodić ; likovno i grafičko uređenje kataloga i fotografije: Antun Travirka]. — Zadar : Naučna biblioteka, 1987. — 24 str. : ilustr. 24 x 20,5 cm. — Knjižno blagò Naučne biblioteke u Zadru ; katalog 5)

SLIKA NA NASLOVNOJ STRANI:
KRICHUBER, Vuk Karadžić, litografija 1865.

SLIKA NA POLEDINI:
N. SANDMANN, Zadar, litografija 1840.

ZNANSTVENA KNJIŽNICA
ZADAR

730078916